

Financieringskader voor humanitaire steun en de voorgestelde verdeling van de bijdragen om tegemoet te komen aan de humanitaire behoeften in Oekraïne 2023

1. Voorwoord

Dit financieringskader wordt voorgesteld op basis van de notificatie van de ministerraad van 16/06/2023 maar onder voorwaarde van aanpassing van de uitgavenbegroting na begrotingscontrole.

Humanitaire hulp is een morele plicht en een fundamentele uitdrukking van de universele waarde van solidariteit tussen volkeren. De doelstellingen van humanitaire hulp zijn het redden van levens, het verlichten van lijden en het bewaren van de menselijke waardigheid tijdens en na natuurrampen en door de mens veroorzaakte crisissen, alsook het voorkomen van dergelijke situaties. Het kan op geen enkele manier onderdeel uitmaken van een politiek of militair beleid. Humanitaire hulp is evenmin een instrument van crisisbeheersing.

De Belgische humanitaire hulp wordt geregeld door verschillende instrumenten (de wet op de ontwikkelingssamenwerking van 2013, het koninklijk besluit betreffende de humanitaire hulp van 2014, de humanitaire strategie van 2014) en weerspiegelt de verschillende internationale en supranationale verbintenissen van België op het terrein (bv. "Goed Humanitair Donorschap", Europese Consensus over Humanitaire Hulp). Om deze verschillende instrumenten uit te voeren, beschikt de Belgische humanitaire hulp over vier afzonderlijke middelen

- **Projecten** zijn bedoeld om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften op korte termijn of om ondergefinancierde of vergeten crises op adequate wijze te financieren; regelgeving, verantwoordingsplicht en evaluatie zijn aangepast aan een korte termijn perspectief;
- **Programma's** zijn overeenkomsten met partners voor financiering op langere termijn met enige flexibiliteit, binnen een kader van vooraf vastgestelde regels, met een geografische of thematische focus, of beide, en met een duidelijke verantwoordingsplicht en een passende evaluatie;
- **Internationale humanitaire fondsen** zijn flexibele fondsen die op zeer korte termijn dringende humanitaire behoeften kunnen financieren, binnen transparante regels en met een duidelijke verantwoordingsplicht;
- **Algemene middelen (Core funding)**: bijdragen aan internationale humanitaire organisaties, bestemd voor de niet gereserveerde algemene middelen van de betrokken organisaties.

Dit kader detailleert een bedrag van **13 miljoen euro** in vastleggingen en vereffeningen voor het jaar 2023. Deze begroting is bedoeld om de humanitaire respons op de crisis in Oekraïne in het algemeen te ondersteunen. België stelt voor deze respons voor via steun aan humanitaire projecten en internationale flexibele fondsen gericht op de crisis in het land. Verder zal er bij de vastleggingen de focus worden gelegd op de ondersteuning van de humanitaire respons op de Nova Kachovka dambreuk via de steun aan het OCHA Country Based Pooled Fund.

2. Analyse van de humanitaire context

De Russische inval in Oekraïne heeft geleid tot de grootste humanitaire crisis in Europa sinds het einde van de tweede wereldoorlog. Volgens de schatting van OCHA zullen in 2023 17,6 miljoen Oekraïners humanitaire hulp nodig. Met de ingang van tweede jaar van het conflict zijn al meer 8 miljoen Oekraïners, voornamelijk vrouwen en kinderen, het land ontvlucht en zijn 5,4 miljoen burgers intern ontheemd.

De Russische invasie gaat gepaard met zowel beschietingen van bevolkingscentra als aanvallen op kritieke civiele infrastructuur. Hierdoor lopen burgers en IDP's dagelijks het risico om het slachtoffer te worden van een Russische aanval of dreigen ze toegang te verliezen tot kritieke diensten. Volgens de VN zijn er al minstens 24.500 burgerslachtoffers gevallen waarvan minstens 9000 dodelijke slachtoffers. Dit totaal ligt volgens de organisatie in werkelijkheid echter veel hoger. De recente winterperiode was een uiterst moeilijke periode voor de Oekraïense bevolking vanwege de Russische aanvallen op de kritieke energie infrastructuur, waardoor veel burgers toegang verloren tot elektriciteit en verwarming in de koudste maanden van het jaar. Hiernaast ontziet de oorlog ook risicovolle industriële doelwitten niet. Zo werd de kerncentrale in de Zaporizja oblast meermaals getroffen door bombardementen en werden er al meerdere stuwdammen vernietigd. Het meest recent voorbeeld hiervan is de ineenstorting van de Nova Kachovka stuwdam op de Djnepr waardoor duizenden burgers moesten geëvacueerd worden, het irrigatiesysteem voor de lokale landbouw buiten werking gesteld werd, de waterbevoorrading van zevenhonderdduizend mensen in het gedrang komt, mijnen op drift zijn geslagen en de toevoer van koelingswater voor de kerncentrale in de Zaporizja oblast in de problemen dreigt te geraken. Deze ramp heeft geleid tot een toename van de humanitaire noden in het zuiden van Oekraïne op zowel korte als lange termijn. De Russische bombardementen ontzien ook de gezondheidssector niet. Volgens de WHO hebben er sinds het begin van het conflict al 1004 aanvallen op gezondheidscentra plaatsgevonden en dit aantal groeit met de dag. Hierdoor wordt de toegang tot medische hulp voor miljoenen Oekraïners bemoeilijkt.

In de conflictgebieden en regio's die bevrijd werden in het noorden, oosten en zuiden van het land wordt de bevolking geconfronteerd met grote hoeveelheden aan niet geëxplodeerde munitie (UXO) en mijnen. Deze munitie bevindt zich zowel in stedelijke gebieden en nabij belangrijke aanvoerwegen als op landbouwgronden. De grote aanwezigheid van mijnen op landbouwgronden bedreigt de productie van landbouwgewassen in Oekraïne. Dit heeft nefaste gevolgen voor zowel de lokale bevolking als de internationale bevoorrading, internationale graanprijzen en voedselcrisisen over de hele wereld.

Al deze problemen worden verergerd door het gebrek aan toegang voor hulpverleners in de gebieden die het ergst getroffen zijn. Zowel de gevechten als Russische belemmeringen beperken de operationele capaciteiten van hulpverleners in de ergst getroffen gebieden. In het algemeen kan humanitaire hulp gebieden onder controle van de Oekraïense regering relatief vlot bereiken en zijn enkel locaties nabij de frontlijn moeilijk te bereiken. In gebieden in handen van Rusland of de separatisten (NGCA) is de humanitaire hulpverlening ernstig verstoord. Humanitaire konvooien naar bezette gebieden blijven hinder ondervinden vanwege de Russische autoriteiten, waardoor er geen inter-agency konvooien naar de NGCA gestuurd kunnen worden. De werking van humanitaire partners in de NGCA is uiterst moeilijk tot bijna

onmogelijk. OCHA schat dat 4.3M burgers leven in gebieden met extreem hoge beperkingen voor humanitaire toegang. Door de restricties heeft UN OCHA zeer weinig informatie over de noden in de NGCA maar gaat de organisatie ervan uit dat deze noden gelijkaardig zijn als langs de Oekraïense kant van de frontlijn regio.

Tot slot wordt de humanitaire respons in Oekraïne gekenmerkt door de grote rol die lokale actoren, zowel de Oekraïense autoriteiten als lokale NGO's, vervullen. Zij zijn vaak beter op de hoogte van de lokale noden en kunnen sneller reageren op spontane ontwikkelingen op het terrein. Zo zijn de NGO's vaak verantwoordelijk voor het bereiken van kwetsbare groepen in moeilijk te bereiken plaatsen zoals frontlijngebieden of afgelegen nederzettingen.

3. Financiering van projecten

België stelt voor 6 miljoen euro uit te trekken voor steun aan internationale organisaties die bijdragen tot de humanitaire respons in Oekraïne binnen het kader van de begrotingslijn voor de humanitaire projecten.

3.1 Toewijzingscriteria Projecten

Meer algemeen dient elke organisatie die een humanitaire subsidie wenst te verkrijgen te voldoen aan de procedures zoals beschreven in dit document, en aan de wettelijke vereisten zoals gestipuleerd in de Wet betreffende de Belgische Ontwikkelingssamenwerking van 19 maart 2013 en het Koninklijk Besluit inzake Humanitaire Hulp van 19 april 2014, in de versie die van kracht is op de datum van ondertekening van dit financieringskader.

3.2 Categorie van organisaties

Dit kader is voorbehouden aan internationale organisaties actief in Oekraïne.

Elke internationale organisatie die in het kader van deze oproep tot het indienen van voorstellen een subsidie aanvraagt, moet voldoen aan de toekenningsvoorwaarden vermeld in artikel 2, §3 van het koninklijk besluit betreffende de humanitaire hulp van 19 april 2014.

3.3 Duur

Elke financiering op de basisallocatie "projecten" heeft een maximumduur van 12 maanden, en kan eenmaal verlengd worden met 6 maanden indien de omstandigheden dit vereisen en dit beargumenteerd kan worden.

3.4 Budget

Het totaal budget dat ter beschikking gesteld wordt voor deze oproep bedraagt 6 miljoen Euro. Dit bedrag zal verdeeld worden volgens de volgende sleutel:

- 6 miljoen EUR voor internationale organisaties

3.5 De geografische zone

De financieringen zijn bedoeld voor de verlichting van de humanitaire noden in Oekraïne.

3.6 Activiteiten

De activiteiten dienen te voldoen aan de wettelijke vereisten zoals opgesomd in Artikel 29 § 2 van de Wet betreffende de Belgische Ontwikkelingssamenwerking van 19 maart 2013.

De voorgestelde activiteiten die aan deze eisen beantwoorden, zijn:

- 1° steun voor maatregelen die een snelle reactie bevorderen in geval van humanitaire crises
- 2° de slachtoffers van humanitaire crises te beschermen en bij te staan door in hun levensbehoeften te voorzien en de levensomstandigheden van de getroffen bevolkingsgroepen te verbeteren
- 3° wederopbouw en versterking van de instellingen en herstel van de infrastructuur
- 4° overgangsacties die het mogelijk maken de sociaal-economische structuur en de civiele maatschappij nieuw leven in te blazen
- 5° paraatheid bij rampen;
- 6° het uitvoeren van studies en evaluaties en het uitvoeren van acties om de humanitaire hulpverlening doeltreffender en doelmatiger te maken
- 7° de bevordering van het internationaal humanitair recht.

3.7 Modaliteiten voor het indienen van een dossier

Internationale organisatie

De administratie aanvaardt de standaardformaten voor de presentatie van projecten van de internationale organisatie. Niettemin is het wenselijk dat het projectvoorstel wordt aangevuld met een gedetailleerde en resultaatgerichte begroting waarin het voorgenomen gebruik van de Belgische financiering wordt aangegeven.

Alle projectvoorstellen moeten voldoen aan de subsidievoorwaarden zoals vermeld in artikel 6, §1 van het KB Humanitaire Hulp van 19 april 2014.

De organisatie moet een elektronische versie van het volledige dossier aan de humanitaire dienst toezenden D5.1. Het voorstel kan in een van de volgende talen worden opgesteld: Frans, Nederlands of Engels.

Het bewijs van de officiële indiening van het dossier moet worden gericht aan de dienst D5.1 (D5.1@dipobel.fed.be). Vervolgens wordt een ontvangstbevestiging gestuurd.

Alle voorstellen zullen voor advies worden voorgelegd aan de Inspecteur van Financiën.

3.8 Audit en evaluatie

De internationale humanitaire organisaties dienen de uitvoeringsverslagen, jaarverslagen en audits voor te leggen zoals bepaald in hun statuten of interne reglementen.

4. Financiering van het flexibel fonds voor Oekraïne

Gelet op de omvang van de humanitaire behoeften in het land stelt België voor 7 miljoen euro vrij te maken voor het door OCHA beheerde Country Based Pooled Fund (CBPF) Oekraïne binnen het kader van de begrotingslijn 'flexibele fondsen' in 2023.

De internationale humanitaire fondsen, geïdentificeerd in de wet van 19 maart 2013 betreffende de ontwikkelingssamenwerking en in het koninklijk besluit van 19 april 2014 betreffende de humanitaire hulp, spelen alle een leidende rol in het humanitaire landschap op hun terrein of in hun geografisch interventiegebied.

Voor België is een internationaal humanitair fonds dat voor financiering in aanmerking komt een fonds dat wordt beheerd of gezamenlijk wordt beheerd door een of meer humanitaire organisaties en dat bedoeld is om de gezamenlijke financiering van humanitaire hulp in bepaalde ontwikkelingslanden of ten behoeve van bepaalde humanitaire thema's mogelijk te maken.

De fondsen moeten in staat zijn om snel dringende humanitaire behoeften te financieren, overeenkomstig de humanitaire beginselen, op basis van transparante regels en met een deugdelijke verantwoording van de uitgaven.

4.1 Presentatie van het fonds

CBPF's zijn instrumenten voor humanitaire financiering door meerdere donoren, die worden opgericht door de coördinator voor noodhulp (ERC). Zij worden op landniveau beheerd door OCHA, onder verantwoordelijkheid van de VN-coördinator voor humanitaire hulp. Momenteel beheert OCHA 16 actieve CBPF's en één regionaal fonds voor de Sahel regio waarin drie landenbudgetten zitten, met in totaal 19 landen, waarvan er 4 verband houden met de Syrische crisis (in Libanon, Syrië, Jordanië en Turkije). Inbegrepen de zes laatste fondsen die onder administratief beheer vielen van UNDP, m.n. het MPTF-bureau was verantwoordelijk voor het financieel beheer van deze fondsen (ontvangst en uitbetaling van middelen, financiële verslaglegging, ...), maar sinds 3 april 2023 administratief beheerd worden door OCHA.

Donorbijdragen aan CBPF's zijn niet geoormerkt en worden toegewezen via een raadplegingsproces, waarbij rekening wordt gehouden met humanitaire behoeften en prioriteiten. De middelen worden toegekend aan VN-organisaties, de IOM, nationale en internationale NGO's en de Internationale Rode Kruis- en Rode Halve Maan-beweging. Dankzij CBPF's kan de humanitaire respons ter plaatse inclusiever, sneller, flexibeler en doeltreffender zijn, en kunnen de meest kritieke interventies worden gefinancierd. Zo heeft het fonds snel kunnen bijdragen aan de Kakovkha Dam response via bestaande financiering en top-up van bestaande subsidies.

Op basis van de actuele financiële behoeften van de bestaande gemeenschappelijke landfondsen en de prioritaire gebieden voor de Belgische humanitaire hulp, zal België in 2023 7 miljoen euro extra ter beschikking stellen voor het CBPF voor Oekraïne.

4.2 Evaluatie

De administratie zal ervoor zorgen dat het gebruik van internationale humanitaire middelen wordt gecontroleerd in het kader van de interne controle- en evaluatiesystemen van de partnerorganisaties of van de middelen zelf (controle op de werking van de middelen, gebruikersrekeningen en verslagen en evaluaties).

5. Verdeling van de financiering

Dit financieringskader omvat 13 miljoen euro aan vastleggingen, te vereffenen in 2023, voor de financiering van humanitaire projecten en internationale humanitaire fondsen gericht op Oekraïne.

De financiële vastleggingen komen ten laste van de basistoewijzing AB 14 54 52 35.60.82 voor internationale humanitaire fondsen en ten laste van de basistoewijzing AB 14 54 52 35.60.83 voor de humanitaire projecten.

Humanitaire steun	VK* 2023	LK** 2023
CBPF	7.000.000	7.000.000
Oekraïne	7.000.000	7.000.000
Projecten	6.000.000	6.000.000
Internationale organisatie	6.000.000	6.000.000
Total	13.000.000	13.000.000
*VK : Vastleggingskredieten		
**LK : Liquidatiekredieten		

6. Beslissing

Rekening houdend met de humanitaire strategie en een analyse van de humanitaire behoeften die door erkende internationale humanitaire actoren zijn vastgesteld, heeft België besloten 13 miljoen euro vrij te maken voor humanitaire actoren actief in Oekraïne om tegemoet te komen aan de vastgestelde humanitaire behoeften en beschermingsbehoeften in Oekraïne.

België stelt voor de bijdragen op de volgende wijze te verdelen:

- 6 miljoen euro ten laste van de basistoewijzing AB 14 54 52 35.60.83 voor humanitaire projecten ter ondersteuning van projecten uitgevoerd door internationale organisaties

- 7 miljoen ten laste van de basistoewijzing AB 14 54 52 35.60.82 voor humanitaire fondsen ter ondersteuning van het CBPF van OCHA voor Oekraïne

Dit financieringskader wordt voorgesteld op basis van de notificatie van de ministerraad van 16/06/2023. Deze bedragen zullen in 2023 in één tranche worden vereffend, **onder voorwaarde van aanpassing van de uitgavenbegroting na begrotingscontrole**

De bovenvermelde Belgische bijdragen zullen eveneens in overeenstemming zijn met de toepasselijke bepalingen van de wet van 19 maart 2013 betreffende de ontwikkelingssamenwerking en het koninklijk besluit van 19 april 2014 betreffende de humanitaire hulp, in de versie die van kracht is op de datum van ondertekening van dit kader.

Voor akkoord,

Datum, 14.7.2023

Caroline Gennez,
Minister van Ontwikkelingssamenwerking en Grootstedenbeleid

